

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

ПРОБЛЕМИ, ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ХХІ СТОЛІТТІ

**Матеріали XVI міжнародної
науково-практичної конференції**

16 травня 2024 р.

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Кам'янець-Подільський
2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

**PROBLEMS, PRIORITIES, AND PERSPECTIVES
OF sustainable DEVELOPMENT IN XXI CENTURY**

**Proceedings of the XVI International
Scientific and Practical Conference**

May 16, 2024

ELECTRONIC EDITION

Kamianets-Podilskyi
2024

УДК 378.4(477.43)(082):33

ББК 74.584(4Укр-4Хме)

П78

Рекомендувала вчена рада природничо-економічного факультету
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 5 від 28.05.2024)

Редакційна колегія:

Іван Семенець, к. е. н., доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Олександр Любинський, д. с/г. н., професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Людмила Любінська, д. б. н., доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Наталія Мазур, д. е. н., професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Людмила Матвейчук, д. н. з держ. упр., доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Ірина Ящишина, д. е. н., професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Михайло Ведерніков, д. е. н., професор, Хмельницький національний університет.

Тетяна Дудогло, д. е. н., конференціар університар, Комратський державний університет.

Олег Мех, д. е. н., професор, ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г. М. Доброва НАН України».

Вікторія Небрат, д. е. н., старший науковий співробітник, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

Даріуш Новак, д. е. н., професор, Державний економічний університет в Познані.

Ольга Новікова, д. е. н., професор, Інститут економіки промисловості НАН України.

Наталія Супрун, д. е. н., професор, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

Наталія Казанішена, к. п. н., доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Ігор Касіяник, к. г. н., доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Володимир Лисак, к. е. н., доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Відповідальний за випуск:

Тетяна Боднарчук, кандидат економічних наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

П78 Проблеми, пріоритети та перспективи сталого розвитку в XXI столітті: матеріали XVI міжнародної науково-практичної конференції [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 284 с.

Електронна версія збірника доступна за покликаннями:

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8086>

Збірник містить тези доповідей учасників XVI Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми, пріоритети та перспективи сталого розвитку в XXI столітті». Матеріали відображають результати наукового доробку вітчизняних та іноземних вчених, що стосуються історичних і сучасних аспектів розвитку економічної науки, цифрових та інноваційних перетворень економіки, обліку, аналізу, оподаткування та контролю, управління людським капіталом, а також суб'єктів господарювання різних галузей економіки.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та усіх, хто цікавиться проблемами розвитку сучасної економіки.

Представлені у матеріалах міжнародної науково-практичної конференції тези учасників відображають власну наукову позицію авторів. Тези публікуються в авторській редакції. Автори доповідей несуть повну відповідальність за зміст тез. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника посилання на авторів і видання є обов'язковим.

УДК 378.4(477.43)(082):33

ББК 74.584(4Укр-4Хме)

Наталія Внукова,
доктор економічних наук, професор,
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України, м. Харків, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ КЛАСТЕРНОГО ПРОЦЕСУ ВОЄННОГО СТАНУ

Дослідження національних вчених довели, що за міжнародними рейтингами стану розвитку інновацій після підписання Угоди про асоціацію з ЄС Україна удосконалила свій творчий потенціал, досягла успіху в розвитку бізнес-середовища, її освітній потенціал стабільно знаходиться на рівні більшості європейських країн, але в країні низький рівень розвитку інститутів, науково-дослідних установ, кластерів та інфраструктури [1]. Розглянуті автором правове регулювання і інструменти дослідницької інфраструктури в ЄС показали, що становлення дослідницької інфраструктури в Україні має стерти відмінності у рівні її розвитку відносно країн ЄС [2].

Мета – розглянути інноваційні пріоритети кластерного процесу в умовах воєнного стану.

Прикладом відповіді на сучасні виклики кластерного руху до ЄС є ініціація Kharkiv IT Cluster створення European Digital Innovation Hub (EDIH), де кожен матиме можливість впроваджувати нові технології [3], який був презентований на виставці Hannover Messe 2024 року.

Щодо розвитку інновацій Український кластерний альянс (УКА) у 2023 році здійснював адвокацію та лобіювання інтересів кластерів, продовжив співпрацю і випустив позиційні документи, які відображають значення кластерів у сфері інноваційного розвитку, Індустрії 5.0, розвитку цифрових інноваційних хабів, а також регуляторного впливу на розвиток кластерів [4].

Стосовно напрямів діяльності простежується пріоритетність інновацій щодо розвитку кластерів, у організаційній структурі УКА є Комітет з інновацій та смартспеціалізації, що також підкреслює інноваційну спрямованість дій. Майже третину власного портфеля проєктів – розвиткових та інвестиційних – займають проєкти екосистемного розвитку, це підтверджує позиціонування УКА, як структури, яка прагне зміцнити «коріння» інновацій та інших засадничих елементів розвитку. УКА консолідує експертів промислового, інноваційного, регіонального та цифрового розвитку країни. 2023 року впроваджено проєкт інноваційного розвитку МСП.

Щодо пріоритетів співпраці для міжнародних партнерів УКА пропонує спільне створення стратегій та політик розвитку інноваційних екосистем за секторами та галузями [5].

Підтримка та стимулювання інноваційних екосистем в Україні має перетворитися на головний пріоритет для бізнес-спільнот та галузевих об'єднань. За рівнем інноваційного розвитку Україна займала 2022 року 57 позицію (у 2021 році посідала 49 позицію) в рейтингу Глобального Інноваційного Індексу (із 132 країн), а також посіла 34 місце серед 39 економік Європи. В умовах воєнного стану інноваційні екосистеми зазнали великих шоків, зниження попиту на інноваційні рішення стало обтяжливим фактором, але

одночасно відкрились нові можливості для співпраці з країнами ЄС [5]. За даними УКА низка експертних опитувань свідчить про падіння попиту на інноваційні рішення по більшості регіонів та галузей. Для визначення трендів автором проведено дослідження з використанням сучасного пошукового онлайн сервісу Google Trends [6], який надає у встановлені часові періоди, зокрема в цьому дослідженні у період воєнного стану в Україні, статистику зацікавленості тією чи іншою темою в різних країнах світу. Виконаний пошуковий запит на тему кластерів і інновацій українською мовою за останній рік на 01 травня 2024 року. За 100 бальною шкалою відзначено стабільний високий попит на тему кластерів (62), нижче на інновації (30), але тренди повністю співпадають, що може свідчити про спорідненість тем кластерів та інновацій. Серед регіонів-лідерів щодо кластерів переважають Донецька, Черкаська область та Київ, щодо інновацій – Чернівецька, Вінницька, Сумська області. Між тим, у Чернігівській, Харківській, Львівській, Тернопільській областях попит на тему кластерів та інновацій є майже однаковий, що підкреслює увагу до їх одночасного розвитку як пріоритетного.

Висновок. В умовах повоєнного стану і економічного відновлення тема пріоритетності інновацій з використанням кластерного механізму має одержати свою підтримку для пришвидшення розвитку країни¹.

Список використаних джерел:

1. Матюшенко І., Редько Н. Інноваційний розвиток України в контексті реалізації асоціації з ЄС. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм.* 2020. №11. С. 69-80. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2020-11-08>.
2. Внукова Н. М. Правове регулювання дослідницької інфраструктури в ЄС для стимулювання розвитку Індустрії 4.0. *Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури у воєнний та повоєнний періоди: збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами Інтернет-конференції (м. Харків, 28 лютого 2023 року).* Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2023. С. 5-12. URI: <https://openarchive.nure.ua/handle/document/20777>.
3. Kharkiv IT Cluster презентував цифровий інноваційний хаб на виставці Hannover Messe. URL: <https://it-kharkiv.com/kharkiv-it-cluster-prezentuvav-tsyfrovyj-innovatsijnyj-hab-na-hannover-messe/>.
4. Річний звіт Українського кластерного альянсу 2023. URL: <https://www.clusters.org.ua/report-2023/>.
5. Пропозиції УКА для програм підтримки та розвитку іноваційних екосистем. URL: <https://www.clusters.org.ua/blog-single/posision-paper-innovational-ecosystems/>.
6. Як користуватися сервісом Google Trends? URL: <https://adwservice.com.ua/uk/yak-korystuvatysya-servisom-google-trends>.

Отримано: 03.05.2024

¹ Доповідь представлена у межах виконання НДР «Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах глобальних викликів» – ДР РК УкрІНТЕІ № 0120U104786

ЗМІСТ

Тематичний напрям 1. Інноваційні пріоритети сучасного економічного розвитку в умовах військової агресії

Биченков Олексій ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ТА ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛЬНОГО ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	4
Внукова Наталія ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ КЛАСТЕРНОГО ПРОЦЕСУ ВОЄННОГО СТАНУ	8
Воробйова Людмила ЗНАЧЕННЯ ІДЕЙ ФІЗИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.....	10
Головатюк Василь УКРАЇНИ ПОТРІБНА НОВА НАУКОВО-ЦЕНТРИЧНА МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ.....	13
Данилова Ірина, Капінус Юлія ЩОДО ЗМІН СІМЕЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У ПИТАННІ УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ З ПОЧАТКУ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ З КРАЇНОЮ АГРЕСОРОМ.....	16
Данкеєва Оксана ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ MILITARY-TECH СТАРТАПІВ.....	18
Єременко Андрій ОЦІНЮВАННЯ НАЙДОРОЖЧИХ СВІТОВИХ БРЕНДІВ	21
Кушнір Оксана ЦИФРОВА БІЗНЕС-АНАЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	23
Майдан В'ячеслав ВПЛИВ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ.....	26
Матвейчук Людмила ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	29
Мех Олег, Бублик Сергій, Бобровник Лариса АКТУАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	33
Мудрак Віталій ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ПОСЛУГ ЯК РУШІЙ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	36
Мушеник Ірина АНАЛІЗ РУЙНІВНОГО ВПЛИВУ ВОЄННИХ ДІЙ НА ТРАНСПОРТНУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ.....	39
Охримчук Ярослав ТЕХНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	41
Удова Людмила БІОЕНЕРГЕТИКА: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЗАМІЩЕННЯ ІМПОРТНИХ ЕНЕРГОНОСІЇВ В УКРАЇНІ	44
Шовкун Інна ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА: АКТИВНЕ ЗДІЙСНЕННЯ VS ДЕМОНТАЖ	47

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ПРОБЛЕМИ, ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ХХІ СТОЛІТТІ

Матеріали ХVІ міжнародної науково-практичної конференції

16 травня 2024 р.

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Підписано 28.05.2024. Гарнітура "Cambria".
Об'єм даних 3,16 Мб. Обл.-вид. арк. 19,5. Зам. № 1106.

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300.

Свідоцтво серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.

Виготовлено в Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300.